

Η αξιολόγηση του μαθητή μέσω της μεθόδου project - Μελέτη περίπτωσης

Student's evaluation through the project method- Case study

Βενετία Καπαχτσή, Εκπαιδευτικός, Med, Phd, bekarah@gmail.com

Ιωάννα Παντελίδη, Εκπαιδευτικός, M.Sc Σχεδιασμός, Διοίκηση και Πολιτική του Τουρισμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ioanna.pantelidi@gmail.com

Μαρκία Σταμίδου, Πολιτικός Επιστήμων, Εκπαιδευτικός, M.Sc. Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Παντείου Πανεπιστημίου, stamarkia@gmail.com

Venetia Karachtsi, Educator , Med, Phd , bekarah@gmail.com

Ioanna Pantelidi, Tourism Educator, M.Sc in Tourism Planning, Management and Policy
ioanna.pantelidi@gmail.com

Markia Stamidou, Political Scientist, M.Sc. International and European Studies of Panteion University
stamarkia@gmail.com

Abstract: Student evaluation is indisputably one of the most important issues of educational system. It's an issue of great interest for all factors involved in the educational process: students, teachers, parents and also society. This study intends to give an answer to the following question: *Is it possible to assess students in both cognitive and skill level through project method?* The survey results are encouraging for the qualitative evaluation of student performance in combination with the usual quantitative assessment tools, while it highlights the importance of alternative teaching methods such as the project method.

Περίληψη: Η αξιολόγηση του μαθητή αποτελεί αναμφισβήτητα ένα από τα σημαντικά ζητήματα του εκπαιδευτικού συστήματος. Το συγκεκριμένο ζήτημα ελκύει το ενδιαφέρον όλων των φορέων που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία: μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων αλλά και της κοινωνίας. Το ερώτημα στο οποίο καλείται να απαντήσει η παρούσα μελέτη τίθεται ως εξής: *είναι εφικτή η αξιολόγηση των μαθητών τόσο σε γνωστικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο δεξιοτήτων μέσω της μεθόδου project;* Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ενθαρρυντικά για την ποιοτική αξιολόγηση της μαθητικής επίδοσης σε συνδυασμό με τα συνήθη ποσοτικά μέσα αξιολόγησης, ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύουν τη σπουδαιότητα της εφαρμογής εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης, όπως η μέθοδος project.

Λέξεις κλειδιά: αξιολόγηση, project, επίδοση, δεξιότητες.

Εισαγωγή

Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή αποτελεί αναμφισβήτητα ένα από τα πιο σπουδαία καθημερινά ζητήματα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Το θέμα ελκύει έντονα το ενδιαφέρον όλων των φορέων που εμπλέκονται στη διαδικασία της εκπαίδευσης: εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων αλλά και της πολιτείας. Ο εκπαιδευτικός καλείται να διαδραματίσει τον ρόλο του αξιολογητή της μάθησης, καθώς ο ίδιος αποτελεί το μέσο επίτευξης μιας αξιόπιστης, αντικειμενικής και αποτελεσματικής αξιολόγησης (Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2009).

Για τους εκπαιδευτικούς η διαπίστωση της επίτευξης των επιδιωκόμενων παιδαγωγικών στόχων μέσω της αξιολόγησης αποτελεί επιτυχία της διδακτικής διαδικασίας (Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2009). Η μαθητική επίδοση αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης της αυτο-εικόνας του μαθητή, που επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη σχέση του τόσο με τον εαυτό του όσο και με τον κοινωνικό του περίγυρο (Shaffer, 2004). Μέσω της αξιολόγησης ο μαθητής διαπιστώνει την πρόοδό του, ανταμείβεται για την προσπάθειά του, κινητοποιείται για τη βελτίωσή του, ενώ ταυτόχρονα αποκτά αυτογνωσία και αυτοαντίληψη (Δημητρόπουλος, 1998, Shaffer, 2004, Κακανά κ.ά., 2006).

Μία επιπλέον σημαντική πτυχή του ζητήματος της σχολικής επίδοσης είναι οι σχέσεις γονέων – μαθητών. Η εξακρίβωση της επίδοσης των μαθητών έχει αδιαμφισβήτητη προγνωστική αξία (Δημητρόπουλος, 1998), η οποία είναι απαραίτητη για τον προγραμματισμό των μελλοντικών επιδιώξεων της οικογένειας στο σύνολό της.

Ένας ακόμη σημαντικός φορέας που αξιοποιεί με ποικίλους τρόπους τα αποτελέσματα της σχολικής αξιολόγησης είναι το κοινωνικοπολιτικό σύστημα (Δημητρόπουλος, 1998). Η πολιτεία, προκειμένου να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις της πολυσύνθετης και πολυδιάστατης κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας αξιοποιώντας με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο το εκάστοτε δυναμικό της, οφείλει να θέτει στόχους και να καθορίζει αξιολογικά κριτήρια (Καπαχτσή, 2008).

Ταυτόχρονα, η διαγνωστική αξία της σχολικής αξιολόγησης στο πλαίσιο ενός κοινωνικοπολιτικού συστήματος διαφαίνεται μέσα από την εξατομίκευση των αναγκών του εκάστοτε μαθητή, αλλά και τη δυνατότητα αντιμετώπισης της παθογένειας του εκπαιδευτικού συστήματος με τρόπο άμεσο και αποτελεσματικό (Δημητρόπουλος, 1998, Καπαχτσή, 2008). Όπως γίνεται αντιληπτό, η αξιολόγηση της μάθησης έχει ψυχολογική, εκπαιδευτική, κοινωνική, αλλά και πολιτική διάσταση, καθώς αποτελεί ένα από τα κύρια ζητήματα της εκπαιδευτικής πολιτικής, άρρηκτα συνδεδεμένο με την κοινωνική πραγματικότητα και την καθημερινότητα τόσο γονέων και μαθητών όσο και εκπαιδευτικών (Δημητρόπουλος, 1998, Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2009).

Οι σύγχρονες κοινωνικές απαιτήσεις επιτάσσουν τη συγκρότηση ενός αποτελεσματικού και αξιοκρατικού συστήματος αξιολόγησης, το οποίο δεν θα περιορίζεται σε μία απλή διαπίστωση του γνωστικού επιπέδου των μαθητών, αλλά θα ενισχύει το σύνολο των

δεξιοτήτων τους ανακαλύπτοντας και άλλες πτυχές της προσωπικότητάς τους (Καπαχτσή, 2011). Προϋπόθεση για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου είναι η εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας όπως η μέθοδος project. Η συγκεκριμένη μέθοδος χαρακτηρίζεται από δύο βασικές αξίες, την ομαδοσυνεργατικότητα και την αυτενέργεια των μαθητών (Frey, 1986; Ματσαγγούρας, 1995).

Όσον αφορά στη σύνδεση της συγκεκριμένης μεθόδου διδασκαλίας με την αξιολόγηση, σύμφωνα με τη βιβλιογραφική έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, έχει παρατηρηθεί ότι οι περισσότεροι ερευνητές δεν συμπεριλαμβάνουν την αξιολόγηση του μαθητή στα στάδια της μεθόδου project. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η συγκεκριμένη μέθοδος αποτελεί σύγχρονη μέθοδο διδασκαλίας, η αξιολόγηση θεωρείται απαραίτητο κομμάτι της εν λόγω διαδικασίας.

Στο πλαίσιο της μεθόδου project, οι τομείς αξιολόγησης του μαθητή αφορούν αφενός στο γνωστικό του επίπεδο, αφετέρου ένα σύνολο δεξιοτήτων και χαρακτηριστικών στοιχείων της προσωπικότητάς του. Τα κριτήρια αξιολόγησης που μπορούμε να λάβουμε υπόψη κατά την εφαρμογή της μεθόδου είναι τα εξής:

- η ενεργός συμμετοχή,
- η επιτυχημένη εκτέλεση και εκπλήρωση των στόχων,
- η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και η ανάληψη πρωτοβουλιών,
- η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων (διαλόγου, επικοινωνίας, συλλογικότητας, διαχείρισης συγκρούσεων κλπ.),
- η προσωπική δημιουργική έκφραση και ένταξη του εκάστοτε μαθητή στο σύνολο,
- η μετασχηματιστική μάθηση και η αλλαγή στάσεων,
- η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του project από τους ίδιους τους μαθητές (Δημητρόπουλος, 1998, Χρυσafiδης, 2002, Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2009, Καψάλης & Χανιωτάκης, 2011).

Στη μέθοδο project, αξιολόγηση σημαίνει εκτίμηση της εμπειρίας ατομικά και ομαδικά, εντοπισμός των προβλημάτων και των λαθών που υπήρξαν, αλλά και υπενθύμιση του πλούσιου γνωστικού και βιωματικού υλικού που κατακτήθηκε. Αυτός ο τύπος αξιολόγησης κρίνεται θετικά, επειδή στοχεύει τόσο στην κατάκτηση της γνώσης όσο και στην πρόοδο και τη βελτίωση της εργασίας. Σύμφωνα με τον Frey (1986), η ποιότητα των ενεργειών και η συλλογική προσπάθεια είναι τα στοιχεία που έχουν ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία, έστω και αν το τελικό αποτέλεσμα δεν θεωρείται επιτυχημένο.

Στην αξιολόγηση του μαθητή μέσω της μεθόδου project, αυτό που τελικά μας ενδιαφέρει είναι η ανάδειξη του συνόλου των ικανοτήτων του μαθητή, η ενίσχυση των διαφορετικών στοιχείων που συνθέτουν τον χαρακτήρα του, αλλά και η πρόοδός του σε επίπεδο γνώσεων μέσα από έναν εναλλακτικό και διαδραστικό τρόπο μάθησης που προσφέρει ίσες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές.

1. Η Έρευνα

1.1. Σκοπός της έρευνας – Μεθοδολογία

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να ελέγξει εμπειρικά την ερευνητική υπόθεση ότι με τη χρήση της μεθόδου project ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιολογήσει με αποτελεσματικό τρόπο τον μαθητή σε μία σειρά τομέων αξιολόγησης που αφορούν όχι μόνο το γνωστικό του επίπεδο, αλλά και τις δεξιότητές του. Ταυτόχρονα, η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην ανάδειξη της χρησιμότητας της μεθόδου project ως βασικού «εργαλείου» αξιολόγησης του μαθητή από τον εκπαιδευτικό.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής της μεθόδου, η συλλογή δεδομένων για την αξιολόγηση των μαθητών έγινε μέσω παρατήρησης. Η υλοποίηση της μεθόδου πραγματοποιήθηκε από δύο εκπαιδευτικούς σε πέντε διδακτικές ώρες σε μία τάξη είκοσι μαθητών της Γ΄ Γυμνασίου, σε σχολείο της Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Η μέθοδος project εφαρμόστηκε στη διδακτική ενότητα «Κοινωνικοποίηση και κοινωνικός έλεγχος» του σχολικού βιβλίου του μαθήματος της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

1.2. Περιγραφή της εφαρμογής της μεθόδου project

Για την περάτωση της συγκεκριμένης εργασίας, προηγήθηκε σχεδιασμός των συναντήσεων και της διαδικασίας υλοποίησης του project. Ο προγραμματισμός των συναντήσεων παρατίθεται παρακάτω αναλυτικά:

Κατά τη διάρκεια της 1^{ης} συνάντησης (μία διδακτική ώρα) πραγματοποιήθηκε αρχικά η γνωριμία με τους μαθητές. Στη συνέχεια διεξήχθη συζήτηση σε σχέση με τα μέσα κοινωνικοποίησης. Τη διεξαγωγή της συζήτησης ακολούθησε η εισαγωγή των μαθητών στην έννοια της μεθόδου project και ο διαχωρισμός τους σε ομάδες. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε 4 ομάδες των 5 ατόμων. Η επιλογή των θεμάτων εργασίας έγινε από τις ίδιες τις ομάδες των μαθητών. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με βάση έναν μαθητοκεντρικό άξονα για την υποστήριξη εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων με τους ακόλουθους στόχους:

- την οργάνωση των γνώσεων των μαθητών αναφορικά με τους φορείς κοινωνικοποίησης και συγκεκριμένα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εφηβεία,
- τη γνωριμία με τα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης,
- την παρουσίαση των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης,
- τη σύγκριση μεταξύ σύγχρονων και παλαιότερων φορέων κοινωνικής δικτύωσης,
- τη σύνδεση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με την καθημερινή ζωή των εφήβων,
- την κατανόηση των διαδικτυακών απειλών και κινδύνων,
- την ανάληψη δράσης για την ενημέρωση του ευρύτερου σχολικού περιβάλλοντος για την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο μέσω της κατασκευής ενημερωτικής αφίσας,

- την καλλιέργεια δεξιοτήτων.

Στη 2^η συνάντηση (δύο διδακτικές ώρες) με τους μαθητές, πραγματοποιήθηκε η έναρξη του project. Μετά από περίπου 35 λεπτά έγινε το πρώτο διάλειμμα ανατροφοδότησης, όπου οι εκπαιδευτικοί συζήτησαν με τους μαθητές τα αποτελέσματα της έρευνάς τους και τυχόν προβλήματα που αντιμετώπισαν στη διάρκειά της. Μετά το τέλος του διαλείμματος, οι εκπαιδευτικοί ενημερώθηκαν για την πορεία των εργασιών, οι μαθητές επέστρεψαν στις ομάδες τους και ξεκίνησε η συγγραφή των εργασιών από τις 3 πρώτες ομάδες και ταυτόχρονα ο σχεδιασμός του poster από την τελευταία ομάδα.

Στην 3η και τελευταία συνάντηση (δύο διδακτικές ώρες), ολοκληρώθηκε η συγγραφή των εργασιών. Ο διαθέσιμος χρόνος για την περάτωση των εργασιών ήταν 20 λεπτά. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε χαρτογράφηση των εννοιών, κατά την οποία έγιναν ερωτήσεις σχετικές με τις έννοιες που είχαν διδαχθεί οι μαθητές κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του 5^{ου} κεφαλαίου του σχολικού βιβλίου, πάνω στο οποίο βασίστηκε και το εν λόγω project. Η διάρκεια της ολοκλήρωσης της διαδικασίας ήταν 25 λεπτά. Η τελευταία διδακτική ώρα της υλοποίησης του project διατέθηκε για την παρουσίαση. Αναλυτικότερα η υλοποίηση της μεθόδου project δίδεται στα ακόλουθα στάδια:

Στάδιο 1^ο Συγκρότηση Ομάδων

Οι εκπαιδευτικοί ανέλαβαν τον ρόλο των συντονιστών των ομάδων. Ο διαχωρισμός των ομάδων πραγματοποιήθηκε με βάση τις δεξιότητες των μαθητών. Τα πέντε προφίλ δεξιοτήτων που δόθηκαν στους μαθητές ήταν αυτό του «ηγέτη», του «πληροφορικού», του «συγγραφέα», του «καλλιτέχνη» και του «παρουσιαστή».

Οι μαθητές επέλεξαν την κατηγορία που τους αντιπροσώπευε περισσότερο. Συνολικά δημιουργήθηκαν 4 ομάδες των 5 ατόμων. Κάθε ομάδα σχηματίστηκε από έναν μαθητή από κάθε κατηγορία έτσι, ώστε να δημιουργηθούν 5 ομάδες εργασίας αποτελούμενες από 5 διαφορετικά προφίλ προσωπικότητας. Κατά τη διάρκεια της επιλογής προφίλ από τους μαθητές παρατηρήθηκε ότι κανένας μαθητής δεν εντάχθηκε στην κατηγορία «συγγραφέας», σε αντίθεση με την κατηγορία «πληροφορικός», όπου υπήρχε η μεγαλύτερη συμμετοχή (8 μαθητές) σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες. Η δεύτερη μεγαλύτερη συμμετοχή ήταν των «ηγετών» (5 μαθητές). Μικρότερη συμμετοχή διαπιστώθηκε στην κατηγορία «καλλιτέχνης» (3 μαθητές) και στην κατηγορία «παρουσιαστής» (4 μαθητές). Οι μαθητές είχαν την τάση να δημιουργήσουν ομάδες με βάση τις διαπροσωπικές τους σχέσεις, ωστόσο οι ομάδες δημιουργήθηκαν με βάση τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους.

Στάδιο 2^ο Επιλογή θέματος εργασίας

Οι μαθητές ανέλαβαν να προτείνουν οι ίδιοι θεματικές ενότητες της αρεσκείας τους: α) Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που χρησιμοποιούν οι έφηβοι σήμερα. Σύγκριση με παλαιότερους φορείς κοινωνικοποίησης των εφήβων. β) Τα επιχειρήματα υπέρ της χρήσης των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης (οφέλη). γ) Τα επιχειρήματα κατά της χρήσης των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης (πιθανοί κίνδυνοι). δ) Κατασκευή αφίσας με θέμα: Παγκόσμια ημέρα ασφαλούς πλοήγησης στο διαδίκτυο.

Η επιλογή θέματος εργασίας πραγματοποιήθηκε από την κάθε ομάδα με βάση την προτίμηση της πλειοψηφίας των μελών της. Υπήρξαν προτάσεις με ανταλλαγή απόψεων στην ομάδα με σκοπό την ανάληψη πρωτοβουλίας και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Κατόπιν έγινε επισήμανση του προβλήματος και η τελική επιλογή του θέματος.

Στάδιο 3^ο Κατανομή ρόλων και σχεδιασμός πλαισίου δράσης

Εντός των ομάδων έγινε κατανομή ρόλων από τους ίδιους τους μαθητές. Σε κάθε ομάδα επιλέχθηκε ένας εσωτερικός συντονιστής, ο οποίος ανέλαβε να δίνει αναφορά για την πορεία της εργασίας στους εκπαιδευτικούς. Κάθε ομάδα ανέλαβε η ίδια να σχηματίσει το πλαίσιο δράσης της και να καθορίσει το περιεχόμενο της εργασίας που είχε αναλάβει.

Μετά από τη συμφωνία των μαθητών για την επιλογή του θέματος, ακολούθησε ο από κοινού καθορισμός των κανόνων, των διαδικασιών και όλων των λεπτομερειών του προγράμματος. Το συγκεκριμένο στάδιο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την επιτυχή έκβαση του προγράμματος. Τα σημεία στα οποία δόθηκαν έμφαση είναι: α) ο καθορισμός των στόχων, β) η επιλογή του συντονιστή, γ) η κατανομή των επιμέρους ρόλων εντός των ομάδων, δ) η κατάρτιση επιμέρους σχεδίων δράσης και ε) η οργάνωση όλων των απαιτούμενων δράσεων.

Για τον λόγο αυτό δόθηκαν στους μαθητές οδηγίες σχετικά με την κατανομή ρόλων εντός της ομάδας, την αρμονική συνεργασία, την πρωτοτυπία, την ανάληψη πρωτοβουλιών τη συζήτηση στην ομάδα για οποιοδήποτε πρόβλημα αφορά στην εργασία και τον τρόπο παρουσίασης της εργασίας της αλλά και την τελική μορφή των εργασιών. Η κατηγορία των ηγετών ανέλαβε τον ρόλο του συντονιστή των διαδικασιών. Ο ρόλος των υπόλοιπων μελών καθορίστηκε από το προφίλ του εκάστοτε μαθητή, όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Η κάθε ομάδα καθόρισε ένα άτομο για το ρόλο του «συγγραφέα», καθώς κανένας μαθητής δεν είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον για τη συγκεκριμένη κατηγορία. Κάθε ομάδα επίσης επέλεξε ένα όνομα για την ίδια.

Στάδιο 4^ο Υλοποίηση σχεδίου δράσης των ομάδων

Μετά την ολοκλήρωση του σχεδιασμού, ακολούθησε η φάση της υλοποίησης. Για τις ανάγκες υλοποίησης των μαθητικών εργασιών χρησιμοποιήθηκε το εργαστήριο

πληροφορικής. Οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό όταν τους ανακοινώθηκε ότι θα χρησιμοποιούσαν το εργαστήριο πληροφορικής για την πραγματοποίηση της εργασίας τους. Στο συγκεκριμένο στάδιο πραγματοποιήθηκαν ορισμένες ενέργειες όπως: α) ο καταγιγισμός ιδεών και υποβολή προτάσεων από τα μέλη της ομάδας, β) η επεξεργασία πιθανών λύσεων γ) η επισήμανση πιθανών στρατηγικών υλοποίησης της εργασίας, δ) η εκτίμηση της επάρκειας των διαθέσιμων πόρων της ομάδας ε) η εκτίμηση του διαθέσιμου χρόνου για την υλοποίηση της εργασίας, στ) η εμπλοκή με το πρόβλημα, ζ) η έρευνα διαδικτυακών πηγών, η) η συγκέντρωση του υλικού, θ) η ταξινόμηση των στοιχείων, ι) η εξαγωγή συμπερασμάτων και ια) η δημιουργία απαραίτητου υλικού για την παρουσίαση της εργασίας.

Στάδιο 5^ο Διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης

Στη διάρκεια της διεξαγωγής των εργασιών πραγματοποιήθηκαν διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης, δηλαδή ολιγόλεπτες διακοπές των δραστηριοτήτων προκειμένου να πραγματοποιηθεί ανταλλαγή πληροφοριών, να εκτιμηθεί η πρόοδος των εργασιών και να προετοιμαστούν τα επόμενα βήματα για την τελειοποίηση των εργασιών. Ο συντονιστής κάθε ομάδας ενημέρωνε τους εκπαιδευτικούς για την πορεία των εργασιών. Σε γενικές γραμμές, οι συντονιστές ήταν ευχαριστημένοι από την υλοποίηση των εργασιών και από τη συνεργασία εντός των ομάδων. Ωστόσο, εκφράστηκαν ορισμένα παράπονα για την περιορισμένη συμμετοχή κάποιων μαθητών στη διαδικασία υλοποίησης.

Στάδιο 6^ο Ολοκλήρωση του προγράμματος

Στο στάδιο αυτό οι ομάδες ολοκλήρωσαν τις εργασίες τους και καθόρισαν τον τρόπο παρουσίασης. Η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε σε αίθουσα διδασκαλίας όπου υπήρχε οπτικοακουστικός εξοπλισμός. Κάθε ομάδα είχε στη διάθεση της 10 λεπτά για την παρουσίαση της εργασίας της. Στο τέλος, οι μαθητές αξιολόγησαν τόσο το project στο σύνολό του όσο και τις εισηγήτριες-συντονίστριες του προγράμματος, με τη μορφή συζήτησης μέσα στην τάξη. Οι περισσότερες ομάδες χρησιμοποίησαν την τεχνική της διάλεξης κατά την παρουσίαση της εργασίας τους. Όλα τα μέλη των ομάδων ανέλαβαν να παρουσιάσουν ένα τμήμα της εργασίας τους. Μία από τις ομάδες είχε την ιδέα να πραγματοποιήσει την παρουσίαση της εργασίας με τη χρήση του διαδικτύου. Στο τέλος των παρουσιάσεων πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση των εργασιών και του επιπέδου συνεργασίας από τους μαθητές. Σε γενικές γραμμές, οι μαθητές δήλωσαν αρκετά ικανοποιημένοι από τη διεξαγωγή του προγράμματος.

2. Αξιολόγηση του project – αποτελέσματα

Η αξιολόγηση του project πραγματοποιήθηκε σε τρία στάδια σε σύνολο τεσσάρων διδακτικών ωρών. Κάθε αξιολογητής βαθμολογούσε ατομικά τους μαθητές με παρατήρηση κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των εργασιών βάσει του φύλλου αξιολόγησης. Οι τομείς που αξιολογήθηκαν περιγραφικά σε πεντάβαθμη κλίμακα 1-5 (1. Πολύ κακή, 2. Κακή, 3. Μέτρια,

4. Καλή, 5. Πολύ καλή επίδοση) ήταν: α) η κατανόηση εννοιών – γνώση τάσεων και αλληλουχιών (ατομική αξιολόγηση), β) η κριτική ικανότητα των μαθητών, γ) η διάθεση για εργασία (ατομική αξιολόγηση), δ) η ανάληψη πρωτοβουλίας (ατομική αξιολόγηση), ε) η πρωτοτυπία της εργασίας (ομαδική αξιολόγηση), στ) η συνεργατικότητα, ζ) η ποιότητα της εργασίας (ομαδική αξιολόγηση) και η) η συμπεριφορά των μαθητών (ατομική αξιολόγηση). Αναλυτικότερα η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε σε τρία στάδια:

1^ο Στάδιο αξιολόγησης

Στη διάρκεια της πρώτης φάσης υλοποίησης της αξιολόγησης, έγινε μια πρώτη απόπειρα εκτίμησης της αποτελεσματικότητας της αξιολόγησης μέσω παρατήρησης. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι από τις πρώτες διδακτικές ώρες κατέστη δυνατή η αξιολόγηση των τομέων: συνεργατικότητα, κριτική ικανότητα, ανάληψη πρωτοβουλίας, διάθεση για εργασία και συμπεριφορά, όπως απεικονίζονται στους ακόλουθους πίνακες. Στα σημεία του πίνακα όπου υπάρχει παύλα (-) συμβολίζεται η απουσία του μαθητή κατά τη συγκεκριμένη διδακτική ώρα, ενώ στα σημεία όπου υπάρχει κενό συμβολίζεται η αδυναμία του αξιολογητή να βαθμολογήσει τον μαθητή λόγω περιορισμένης συμμετοχής του ή λόγω έλλειψης επαρκούς συλλογής δεδομένων, προκειμένου να βαθμολογηθεί αντικειμενικά ο μαθητής.

Στον πίνακα 1 δίνονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της **συνεργατικότητας των μαθητών**. Η συνεργατικότητα είναι μια δεξιότητα που μπορεί να αξιολογηθεί από την αρχή της εφαρμογής του project. Αξιοσημείωτο είναι ότι σε όλες τις ομάδες υπήρχαν μαθητές που συνεργάστηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό μεταξύ τους, ωστόσο παρατηρήθηκε ότι ακόμη και οι μαθητές που συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη βαθμολογία στον τομέα αυτό δεν συνεργάστηκαν με όλα τα μέλη της ομάδας τους στον ίδιο βαθμό. Εντός των περισσότερων ομάδων σχηματίζονταν δυάδες ή τριάδες συνεργασίας, οι οποίες δεν συνεργάζονταν το ίδιο ικανοποιητικά με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας τους, γεγονός που προβλημάτισε τους αξιολογητές και δυσκόλεψε το έργο της αξιολόγησης.

Πίνακας 1. Συνεργατικότητα

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ					ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ			
	1					2			
	ΟΜΑΔΕΣ					ΟΜΑΔΕΣ			
	1η	2η	3η	4 ^η	1 ^η	2η	3η	4η	
ΜΕΛΟΣ 1 ^ο	4	4	5	1	4	4	4	1	
ΜΕΛΟΣ 2 ^ο	4	4	4	5	4	4	3	4	
ΜΕΛΟΣ 3 ^ο	4	1	2	5	4	1	3	5	
ΜΕΛΟΣ 4 ^ο	4	-	5	5	4	-	4	5	
ΜΕΛΟΣ 5 ^ο	-	3	3	5	-	3	2	5	

Η κριτική ικανότητα αποτελεί επίσης έναν τομέα αξιολόγησης των μαθητών που προϋποθέτει αφενός τη συμμετοχή του μαθητή, αφετέρου περισσότερες διδακτικές ώρες εφαρμογής του

project (Πίνακας 2). Ωστόσο, θεωρούμε ότι είναι εφικτό οι μαθητές να αξιολογηθούν και σε αυτόν τον τομέα με την προϋπόθεση ότι συμμετέχουν στη συζήτηση. Επιπλέον, ο συγκεκριμένος τομέας μπορεί να αξιολογηθεί και στη διάρκεια διεξαγωγής των εργασιών των μαθητών μέσα από τις παρατηρήσεις τους κατά τη συλλογή και επεξεργασία του υλικού και των πληροφοριών για την υλοποίηση των εργασιών τους. Αυτό που μπορεί να παρατηρηθεί στον παρακάτω πίνακα (2) είναι ότι και σε αυτόν τον τομέα οι μαθητές που αξιολογήθηκαν συγκεντρώνουν τις ίδιες σχεδόν βαθμολογίες από τους δύο αξιολογητές.

Πίνακας 2. Κριτική ικανότητα

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 1					ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 2			
	ΟΜΑΔΕΣ					ΟΜΑΔΕΣ			
	1η	2η	3η	4η		1 ^η	2η	3η	4η
ΜΕΛΟΣ 1ο	5	3		-		5	4	4	-
ΜΕΛΟΣ 2ο	4	4				4	5	2	
ΜΕΛΟΣ 3ο	4	2				4	2		4
ΜΕΛΟΣ 4ο	4	-		5		5	-	4	5
ΜΕΛΟΣ 5ο	-			5		-			5

Η λήψη πρωτοβουλιών αποτελεί επίσης έναν τομέα αξιολόγησης που μπορεί να βαθμολογηθεί εύκολα μέσω της μεθόδου project (Πίνακας 3). Συγκεκριμένα, ο εν λόγω τομέας αξιολογήθηκε από την 1η διδακτική ώρα εφαρμογής του project, ενώ παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές που επέλεξαν το προφίλ του ηγέτη κατά κύριο λόγο συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη βαθμολογία στον συγκεκριμένο τομέα. Αυτό που μπορεί να παρατηρηθεί και στον συγκεκριμένο πίνακα είναι ότι και σε αυτόν τον τομέα οι δύο αξιολογητές συγκλίνουν σε μεγάλο βαθμό ως προς τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Πίνακας 3. Πρωτοβουλία

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 1					ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 2			
	ΟΜΑΔΕΣ					ΟΜΑΔΕΣ			
	1 ^η	2η	3η	4 ^η		1η	2η	3η	4η
ΜΕΛΟΣ 1ο	4	4	5	1		3	5	4	1
ΜΕΛΟΣ 2ο	3	4	3	4		2	5	3	3
ΜΕΛΟΣ 3ο	2	1	2	4		2	1	1	3
ΜΕΛΟΣ 4ο	4	-	5	5		3	-	5	5
ΜΕΛΟΣ 5ο	-	3	2	5		-	1	1	5

Η διάθεση για εργασία αποτελεί έναν τομέα αξιολόγησης που μπορεί επίσης να βαθμολογηθεί με ευκολία μέσω της μεθόδου project (**Πίνακας 4**). Η διάθεση για εργασία γίνεται αισθητή και ευδιάκριτη καθ' όλη τη διάρκεια διεξαγωγής του project και συνήθως παραμένει αμετάβλητη, δηλαδή σχεδόν όλοι οι μαθητές παρουσίασαν τον ίδιο βαθμό διάθεσης για εργασία και τις τρεις διδακτικές ώρες που πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση. Αξιοσημείωτο είναι ότι και σε αυτόν τον τομέα οι μαθητές συγκεντρώνουν τις ίδιες σχεδόν βαθμολογίες από τους δύο αξιολογητές.

Πίνακας 4. Διάθεση για εργασία

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 1					ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 2			
	ΟΜΑΔΕΣ					ΟΜΑΔΕΣ			
	1η	2η	3η	4 ^η		1η	2η	3η	4η
ΜΕΛΟΣ 1 ^ο	4	3	5	2	5	3	5	2	
ΜΕΛΟΣ 2 ^ο	4	3	4	4	3	4	4	4	
ΜΕΛΟΣ 3 ^ο	4	3	3	5	3	1	3	4	
ΜΕΛΟΣ 4 ^ο	3	-	5	5	4	-	5	5	
ΜΕΛΟΣ 5 ^ο	-	2	3	5	-	2	2	5	

Η συμπεριφορά αποτελεί τομέα που μπορεί να αξιολογηθεί από την αρχή της εφαρμογής του project, καθώς χαρακτηρίζει την προσωπικότητα του μαθητή και απορρέει από τη διάπλαση του χαρακτήρα του. Οι μαθητές αξιολογήθηκαν τόσο για τη συμπεριφορά τους μέσα στην τάξη όσο και για τη συμπεριφορά τους σε σχέση με τους συμμαθητές τους. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δεν φαίνεται να παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις (**Πίνακας 5**).

Πίνακας 5. Συμπεριφορά

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 1					ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 2			
	ΟΜΑΔΕΣ					ΟΜΑΔΕΣ			
	1η	2η	3η	4η		1η	2η	3η	4η
ΜΕΛΟΣ 1 ^ο	3	4	4	2	3	3	3	2	
ΜΕΛΟΣ 2 ^ο	3	4	4	5	3	5	3	4	
ΜΕΛΟΣ 3 ^ο	3	4	5	5	3	5	5	5	
ΜΕΛΟΣ 4 ^ο	5	-	4	5	5	-	3	5	
ΜΕΛΟΣ 5 ^ο	-	4	4	5	-	4	4	5	

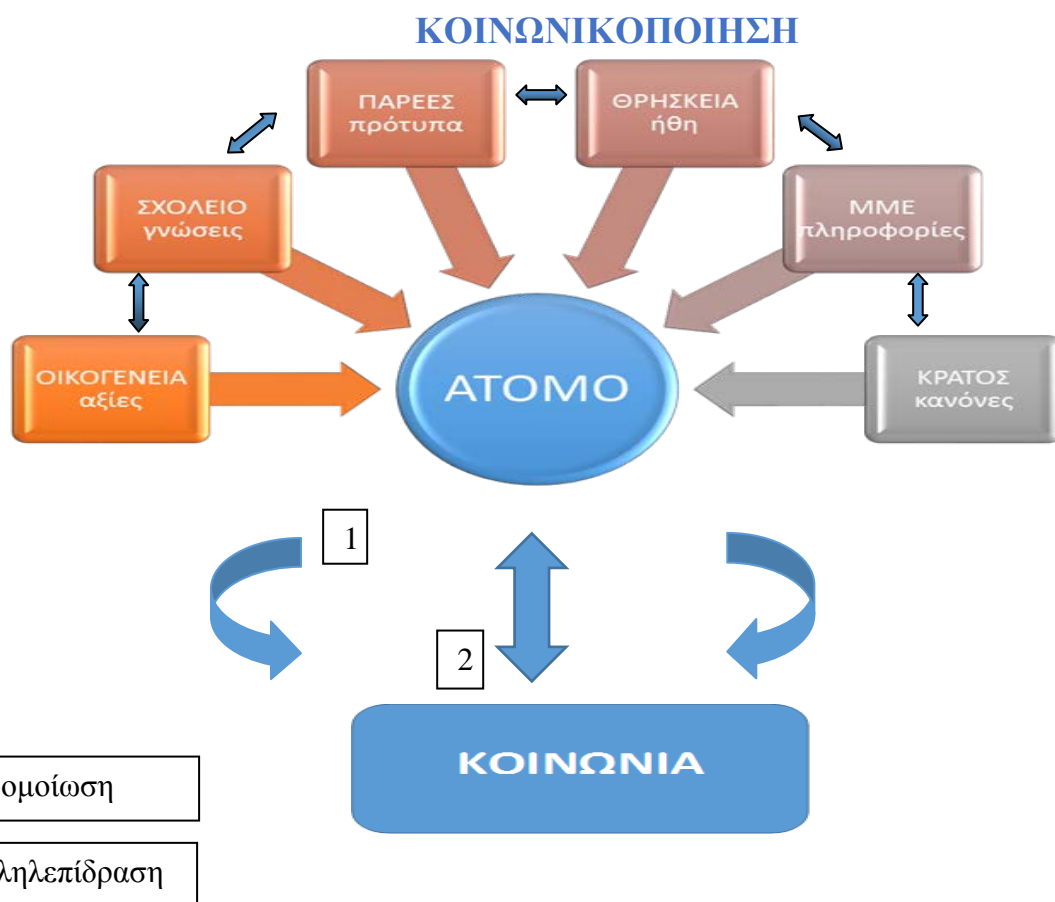
2^ο Στάδιο αξιολόγησης

Στη δεύτερη φάση υλοποίησης έγινε προσπάθεια ολοκλήρωσης της διαδικασίας της αξιολόγησης. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας διδακτικής ώρας, οι μαθητές αξιολογήθηκαν στην κατανόηση των εννοιών (**Πίνακας 6**) μέσω της μεθόδου της χαρτογράφησης αλλά και

στο γνωστικό επίπεδο τάσεων και αλληλουχιών (Δημητρόπουλος, 1998, Φορτούνη & Φραγκάκη, 2003) σε σχέση με το υπό εξέταση κεφάλαιο του βιβλίου «Κοινωνικοποίηση και κοινωνικός έλεγχος». Ο χάρτης των εννοιών απεικονίστηκε στον πίνακα της τάξης (Σχήμα 1-Χαρτογράφηση της έννοιας της κοινωνικοποίησης), ενώ η αξιολόγηση των μαθητών πραγματοποιήθηκε με τη μορφή συζήτησης σχηματίζοντας ένα ημικύκλιο στο κέντρο της αίθουσας.

Πίνακας 6. Κατανόηση εννοιών – γνώσεις τάσεων και αλληλουχιών

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 1					ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 2			
	ΟΜΑΔΕΣ					ΟΜΑΔΕΣ			
	1η	2η	3η	4η		1η	2η	3η	4η
ΜΕΛΟΣ 1ο	5	5	4	-	5	5	4	-	
ΜΕΛΟΣ 2ο			2			4	2	4	
ΜΕΛΟΣ 3ο		3	2			3	2	3	
ΜΕΛΟΣ 4ο		-	4			-	5	5	
ΜΕΛΟΣ 5ο	5		3		5		2	5	

Σχήμα 1. Χαρτογράφηση της έννοιας της κοινωνικοποίησης

Η κατανόηση εννοιών αποτελεί τομέα που δεν μπορεί να αξιολογηθεί εύκολα με προφορική συζήτηση. Ορισμένοι από τους μαθητές ενδέχεται να γνωρίζουν τις υπό εξέταση έννοιες, αλλά να μην έχουν διάθεση για συμμετοχή ή να έχουν έλλειψη αυτοπεποίθησης, ώστε να υποστηρίξουν τα επιχειρήματά τους προφορικά. Ωστόσο, θεωρούμε ότι η εξαγωγή συμπερασμάτων για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών σε σχέση με τις τάσεις και τις αλληλουχίες της έννοιας της κοινωνικοποίησης στις οποίες αξιολογήθηκαν οι μαθητές είναι εφικτή. Προϋποθέτει όμως μεγαλύτερο χρόνο παρακολούθησης των μαθητών μέσω παρατήρησης. Στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι πιθανότατα η εξέταση των μαθητών στον συγκεκριμένο τομέα να ήταν περισσότερο αξιόπιστη και ακριβής, εάν η χαρτογράφηση γινόταν ατομικά και γραπτώς. Σε γενικές γραμμές, όπως παρατηρούμε από τον παραπάνω πίνακα (6), οι μαθητές που αξιολογήθηκαν στον τομέα αυτό συγκεντρώνουν τις ίδιες σχεδόν βαθμολογίες από τους δύο αξιολογητές.

3^ο Στάδιο αξιολόγησης

Κατά τη διάρκεια της τρίτης φάσης υλοποίησης οι μαθητές αξιολογήθηκαν στους τομείς της πρωτοτυπίας (Πίνακας 7) και της ποιότητας της εργασίας (Πίνακας 8). Επίσης, αξιολογήθηκε ο τρόπος παρουσίασης των εργασιών από τους μαθητές, ενώ στο τέλος των παρουσιάσεων οι μαθητές αξιολόγησαν με τη μορφή συζήτησης το συνολικό project αλλά και τους εκπαιδευτικούς.

Πίνακας 7. Πρωτοτυπία

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ					ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ			
	1					2			
	ΟΜΑΔΕΣ					ΟΜΑΔΕΣ			
	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	
ΜΕΛΟΣ 1ο	3	3	3	4	3	3	4	4	
ΜΕΛΟΣ 2ο	3	3	3	4	3	3	4	4	
ΜΕΛΟΣ 3ο	3	3	3	4	3	3	4	4	
ΜΕΛΟΣ 4ο	3	-	3	4	3	-	4	4	
ΜΕΛΟΣ 5ο	-	3	3	4	-	3	4	4	

Η πρωτοτυπία είναι μια δεξιότητα που αξιολογήθηκε συνολικά και όχι κατά άτομο. Ο τομέας αυτός αξιολογήθηκε και με βάση τον τρόπο παρουσίασης της εργασίας που επέλεξε κάθε ομάδα. Σε γενικές γραμμές υπάρχουν ελάχιστες αποκλίσεις μεταξύ των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

Στον τομέα «ποιότητα εργασίας» (Πίνακας 8) αξιολογήθηκε το αποτέλεσμα της εργασίας στο σύνολό της και όχι ο τρόπος με τον οποίο δούλεψε το κάθε μέλος ξεχωριστά. Σε γενικές γραμμές, οι αξιολογητές έμειναν ικανοποιημένοι από τις εργασίες των μαθητών, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα. Επίσης, ο τομέας αυτός αξιολογήθηκε με βάση το γραπτό

περιεχόμενο των εργασιών των μαθητών και δεν παρουσιάστηκε σημαντική απόκλιση μεταξύ των βαθμολογιών.

Πίνακας 8. Ποιότητα εργασίας

	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 1					ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 2			
	ΟΜΑΔΕΣ					ΟΜΑΔΕΣ			
	1η	2η	3 ^η	4 ^η		1 ^η	2η	3η	4η
ΜΕΛΟΣ 1ο	4	4	5	5		4	3	5	5
ΜΕΛΟΣ 2ο	4	4	5	5		4	3	5	5
ΜΕΛΟΣ 3ο	4	4	5	5		4	3	5	5
ΜΕΛΟΣ 4ο	4	4	5	5		4	3	5	5
ΜΕΛΟΣ 5ο	-	4	5	5		-	3	5	5

Συμπεράσματα

Η χρήση μεθόδων αξιολόγησης οι οποίες αναδεικνύουν το σύνολο των δεξιοτήτων του μαθητή θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική. Τα κυριότερα πλεονεκτήματα της ποιοτικής αξιολόγησης και των εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης είναι ότι το συγκεκριμένο είδος αξιολόγησης καθιστά δυνατή την καταγραφή με μεγαλύτερη πληρότητα και σαφήνεια όλων των πτυχών της μαθησιακής προσπάθειας του μαθητή. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση δεν αποκτά κατά κύριο λόγο συγκριτικό χαρακτήρα (σύγκριση βαθμολογίας μεταξύ μαθητών), αλλά στηρίζεται κυρίως σε κριτήρια που προκύπτουν από τους μαθησιακούς στόχους (Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2009).

Η υλοποίηση ενός «σχεδίου εργασίας», όπως αποδίδεται στα ελληνικά ο όρος «μέθοδος project», αποτελεί μία διττή προσπάθεια εφαρμογής ενός εναλλακτικού τρόπου διδασκαλίας, που προϋποθέτει αφενός ένα καλά σχεδιασμένο πλαίσιο δράσης από τον εκπαιδευτικό και αφετέρου την ενεργό συμμετοχή των μαθητών. Απαραίτητη προϋπόθεση, όπως προαναφέρθηκε, είναι ο καθορισμός παιδαγωγικών στόχων εναρμονισμένων με το πεδίο εφαρμογής της μεθόδου (ανθρώπινο δυναμικό – προσωπικότητα μαθητών, κανόνες λειτουργίας της εκάστοτε σχολικής μονάδας, υλικοτεχνική υποδομή κ.ά.) αλλά και με τη μέθοδο υλοποίησης (προκαθορισμένο σχέδιο δράσης με χαρακτηριστικά όπως: επιλογή θεματολογίας από την καθημερινή ζωή, επαφή με την κοινωνία, συνεργασία, ενεργοποίηση των μαθητών, δημιουργική σκέψη και διαθεματικότητα).

Ωστόσο, είναι εντέλει εφικτή η εφαρμογή της αξιολόγησης μέσω της μεθόδου project; Μπορεί ο εκπαιδευτικός να αξιολογήσει τους μαθητές τόσο σε γνωστικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο δεξιοτήτων μέσω της συγκεκριμένης μεθόδου; Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, κατέστη δυνατή η αποτελεσματική αξιολόγηση όλων των τομέων που είχαν προκαθοριστεί, δεδομένων των περιοριστικών παραγόντων που χαρακτηρίζουν το είδος της

έρευνας ως μελέτη περίπτωσης (ελάχιστος χρόνος γνωριμίας με τους μαθητές, περιορισμένος χρόνος εφαρμογής του project).

Σε ό,τι αφορά στην αξιολόγηση του συνόλου του προγράμματος από τις εκπαιδευτικούς, η αποτελεσματικότητα του project συνίσταται στην επιτυχή εκπλήρωση των παιδαγωγικών στόχων που προαναφέρθηκαν. Από την πλευρά των μαθητών, η αξιολόγηση της διαδικασίας πραγματοποιήθηκε υπό τη μορφή συζήτησης κατά την τελευταία διδακτική ώρα. Οι μαθητές δήλωσαν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τη διεξαγωγή του project, το οποίο χαρακτήρισαν ως ενδιαφέροντα τρόπο μάθησης. Επίσης, οι ίδιοι δήλωσαν ικανοποιημένοι και από τον ρόλο των εισηγητριών-συντονιστριών. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί σκοποί που επιτεύχθηκαν είναι οι εξής:

- μέσω της μεθόδου της χαρτογράφησης των εννοιών, διαπιστώθηκε η επιτυχής οργάνωση των γνώσεων των μαθητών αναφορικά με τους φορείς κοινωνικοποίησης και συγκεκριμένα με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εφηβεία,
- οι μαθητές ενημερώθηκαν για την ύπαρξη νέων μέσων κοινωνικής δικτύωσης,
- οι μαθητές παρουσίασαν με λεπτομερή και αποτελεσματικό τρόπο το σύνολο των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη λειτουργία τους,
- κατά τη διαδικασία διεξαγωγής των εργασιών, πραγματοποιήθηκε η σύνδεση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με την καθημερινή ζωή των εφήβων μέσω της χρήσης τους για τη συλλογή και ανταλλαγή των πληροφοριών,
- οι μαθητές έδειξαν να κατανοούν τις διαδικτυακές απειλές και τους κινδύνους που υφίστανται κατά τη χρήση των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης, γεγονός που διαπιστώνεται από την επιτυχή κατασκευή ενημερωτικής αφίσας με θέμα την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο,
- επιτεύχθηκε η καλλιέργεια δεξιοτήτων σε επίπεδο ομαδικής συνεργασίας, καθώς διαπιστώθηκε συνεργατικό κλίμα μεταξύ των μαθητών, σε επίπεδο χρήσης νέων τεχνολογιών και συγκεκριμένα εφαρμογών πληροφορικής για την υλοποίηση των εργασιών και σε επίπεδο αναζήτησης πληροφοριών και συγκέντρωσης υλικού, όπως φάνηκε από το περιεχόμενο των εργασιών.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι η εφαρμογή της μεθόδου project δεν είχε μόνο θετικά αποτελέσματα σε επίπεδο απόκτησης γνώσεων και καλλιέργειας δεξιοτήτων των μαθητών, αλλά ταυτόχρονα αποτέλεσε εφιαλτήριο για την ενημέρωση του συνόλου της σχολικής κοινότητας για την Παγκόσμια Ημέρα Ασφαλούς Πλοήγησης στο Διαδίκτυο, όπως επίσης και για τους πιθανούς κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν κατά τη χρήση του διαδικτύου μέσω της αφίσας που κατασκευάστηκε από την 4^η ομάδα εργασίας.

Σε γενικές γραμμές, η υλοποίηση του project μετέτρεψε τη διεξαγωγή της αξιολόγησης σε μία ενδιαφέρουσα και ευχάριστη διαδικασία τόσο για τις εισηγήτριες όσο και για τους μαθητές. Οι εισηγήτριες «μετέτρεψαν» τον ρόλο του αξιολογητή σε ρόλο παρατηρητή, ο οποίος έχει στη διάθεσή του πλήθος πληροφοριών, αλλά και άνεση χρόνου, ώστε να αξιολογήσει όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικά τους μαθητές. Από την άλλη πλευρά, οι

μαθητές μη γνωρίζοντας ότι αξιολογούνται, απαλλαγμένοι από το εξεταστικό άγχος των παραδοσιακών μεθόδων αξιολόγησης, είχαν τη δυνατότητα να «ξεδιπλώσουν» την προσωπικότητά τους και το σύνολο των δυνατοτήτων τους.

Τέλος, θεωρούμε απαραίτητη την επισήμανση κάποιων προτάσεων για μία βελτιωμένη εφαρμογή αξιολόγησης μέσω της μεθόδου project σε μελλοντική έρευνα. Αρχικά, απαιτούνται περισσότερες διδακτικές ώρες υλοποίησης της διαδικασίας εφαρμογής του project και αξιολόγηση του γνωστικού επιπέδου με επιπρόσθετη γραπτή, ατομική εξέταση. Θα ήταν πολύ σημαντικό στους τομείς αξιολόγησης να υπάρχουν οι τομείς της συμμετοχής αλλά και της εμπλοκής των μαθητών στην υλοποίηση του project.

Κλείνοντας, θα μπορούσε να γίνει αξιολόγηση του προγράμματος και των εισηγητών με ερωτηματολόγιο στο τέλος της διαδικασίας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Δημητρόπουλος, Ε. (1998). *Εκπαιδευτική Αξιολόγηση: Η αξιολόγηση του μαθητή. Θεωρία-Πράξη- Προβλήματα*, 5^η έκδοση. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Frey, K. (1986). *Η Μέθοδος Project: Μία μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη*, μτφρ. Κ. Μάλλιου. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Κακανά, Δ., Μπότσογλου, Κ., Χανιωτάκης, Ν. & Καβαλάρη, Ε. (επιμ.) (2006). *Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση: Παιδαγωγική και Διδακτική Διάσταση, 71 κείμενα για την Αξιολόγηση*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Καπαχτσή, Β. (2008). *Η αξιολόγηση του έργου του εκπαιδευτικού: στάσεις Ελλήνων εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απέναντι στην αξιολόγηση*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Καπαχτσή, Β. (2011) *Η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας: μία αναπτυξιακή διαδικασία*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Καψάλης, Α. & Χανιωτάκης, Ν. (2011). *Εκπαιδευτική Αξιολόγηση*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Ματσαγγούρας, Η. (1995). *Ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η. (1995). *Η Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Shaffer, D. (2004). *Εξελικτική Ψυχολογία: Παιδική ηλικία και Εφηβεία*. Μτφρ. Μ. Αντωνοπούλου, επιμ. Ε. Μακρή- Μπότσαρη. Αθήνα: Έλλην.
- Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, Ε. (2002). *Η Μέθοδος Project στη θεωρία και την πράξη*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, Ε. (2009). *Σχολική Αξιολόγηση: Αξιολόγηση της σχολικής μονάδας, του εκπαιδευτικού και της επίδοσης του μαθητή*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

- Φορτούνη, Τζ. & Φραγκάκη, Μ. (2003). *Εννοιολογική χαρτογράφηση: μία διδακτική παρέμβαση*, 2^ο Συνέδριο Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση, Σύρος.
- Χρυσαιφίδης, Κ. (2002) *Βιωματική- Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Η Εισαγωγή της Μεθόδου Project στο Σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.